ARTA LUI MANDEAL

(Daniela Caraman Fotea, 10 septembrie 2007)

Nici o fărâmă de artă nu poate atinge zona spirituală în care înflorește muzica... Mi-am amintit cuvintele Celei Delavrancea aseară, pregătindu-mă să ascult programul de la Ateneu. În contextul concertelor pe care le-am numit **frumoasele nopții**, Orchestra de Cameră a Filarmonicii „George Enescu" urma să prezinte sub bagheta lui **Cristian Mandeal** ARTA FUGII („Kunst der Fuge"), de Johann Sebastian Bach; instrumentația – **Erich Bergel**.

Există o doză de risc în demers, o ambiție în transformarea actului inerpretării (**și** orchestrația se subînțelege) într-unul de compoziție, pentru a dobândi mult râvnita **comunicare**. Explic, citându-l pe distinsul muzicolog Jean-Jacques Nattiez, oaspete al Simpozionului internațional de muzicologie (salutară, ideea invitării domniei sale în România): „Interpretul construiește opera muzicală pornind de la partitură. Cel ce o recepteaza procedează la fel, de o manieră mai abstractă, la nivelul strategiilor de percepție, pornind de la ce aude". Scopul? regăsirea prin interpretare a universului, a sentimentelor și intențiilor sale. „Comunicarea – afirmă D. Nattiez, – ...este de fapt coincidența mai mult sau mai puțin hazardată a trei universuri: al compozitorului, al interpretului și al ascultătorului. În fiecare etapă existând construcție". La Bach se reînnoiește exercițiul, de secole: creația bachiană, nu este doar o sinteză artistică a stilurilor muzicale care se încrucișau la începutul secolului al XVIII-lea, ci și o încununare a evoluției muzicii polifonice (un moment de vârf al epocii Barocului). Interpretarea cere virtuozitate în exces, fără a neglija sensibilitatea și fidelitatea față de tradiție: coralul protestant, cu linii melodice provenite din creația populară, baza limbajului muzical bachian; această rădăcină constituind suportul, ingredientul expresivității și în cazul lucrării programate aseară, compoziție enigmatică, cu limbaj translucid, în pofida aspectului ei aparent abstract. Sunt detalii decriptate de muzicianul **Mandeal**, care le pune în valoare cu subtilitate pe parcursul interpretării – muncă sistematică de parcurgere a formei atotcuprinzătoare de artă polifonică. Îi simt convingerea de a fi descoperit pentru această „muzică absolută" – cum o numește axiomatic Dl. Petre Codreanu, maniera potrivită a comunicării, îndemnat de propriul temperament, de filosofia sa.

Mandeal are o autoritate simplă; arta lui este atât de naturală în expresia ei, încât nu te mai gândești la analize; primești cu recunoștință transfuzia de emoție, dar identifici – grație explorării punctuale, personalizând actul interpretativ, și canoanele – patru, și fugile – perechi, a doua din fiecare reproducând-o pe prima în „oglindă"... Dialoguri celeste! Orchestra le urmează cu bucuria și respectul unei oficieri a artei sonore.

Reconstrucția este una dintre marile bucurii ale omului. **Cristian Mandeal**, muzicienii săi au oferit-o și prin armonia concepției, folosită nu doar ca utilitate ci ca frumusețe a exprimării, pentru a surprinde și cuceri ascultătorul.

S-a petrecut memorabil aseară o ridicare în sferele înalte ale gândirii, o disciplinare interioară, o viețuire filosofică a existenței; (poate) fără să știi, (poate) fără să vrei, o LĂRGIRE A VIZIUNII SPIRITUALE.